

Мирослава-Марія Рибалко
канд. філол. наук, м. Київ

Комунікативне мовчання в аргентинському танго (на матеріалі танго-сегменту американської блогосфери)

Експансія аргентинського танго (АТ) за останні 30 років охопила найвіддаленіші куточки земної кулі, приваблюючи сучасну людину своїми психо-емоційними, інтелектуальними й соціальними аспектами. Для лінгвіста АТ як комунікативна система становить особливий інтерес, зокрема в такому ракурсі: як відбувається обмін величезними масивами інформації при значній маргіналізації вербального компоненту спілкування на користь невербального в особливих локально-темпоральних межах соціального танцювання. Складність опанування правил функціонування АТ початківцем і подальшого використання їх у дискурсивній тканині танцювальної й соціальної комунікації значною мірою зумовлена саме відсутністю вербальних сигналів.

Паузу, відсутність мовлення, не завжди можна кваліфікувати як мовчання і відповідно мовчання не конче імплікує відсутність мовленнєвої діяльності. Воно набуває сенсу в контексті комунікативної ситуації завдяки регламентованості соціальної поведінки: "Щоб відсутність звуків стала значущою, потрібні особливі умови, а іноді навіть опора на супровідні мовчання дії чи паралінгвістичні сигнали – вираз обличчя, жест, мімічний рух" [2, с. 418]. Взаємодія партнерів на паркеті й поза ним (привітання, запрошення до танцю тощо) може обмежуватися обміном невербальними засобами спілкування. З-поміж них до палітри традиційно використовуваних належать: візуальний контакт, усмішка, кивок головою, різноманітні жести, рухи і пози, артефакти (спеціальне взуття, одяг, аксесуари, парфуми тощо).

У фокусі нашої уваги перебуває дискурсивний невербальний засіб мовчання, виділений за такими критеріями: "Мовчання буде комунікативно значущим, якщо за допомогою його може бути передана певна інформація від відправника до отримувача і розшифрована цим останнім на основі знання

контексту, ситуації, пресупозиції та всіх інших обставин, за яких відбувається процес спілкування. Таке мовчання може зберігати інтенційний зміст мовленнєвого акту, імплікувати психологічний стан суб'єкта, соціальні умови спілкування" [3, с. 93]. Як семіотичний невербальний знак комунікативне мовчання не має словесного позначення, водночас йому властива значна інформативність. Мовчання належить до домену невербальної комунікації, природа елементів якого більш прагматична, ніж семантична [1, с. 6–7]. Семантична інтерпретація мовчання, за Г. Г. Почепцовим, закріплюється у свідомості мовців завдяки повторюваності цього невербального знака в певних ситуаціях, так відбувається соціалізація мовчання як знака. У результаті знаковість мовчання визначається такими обставинами: відправник повідомлення використовує його свідомо й інтенційно, отримувач свідомий умисного характеру мовчання, обидва комуніканти володіють спільним знанням про значення мовчання [4, с. 90]. Відтак у контексті АТ комунікативне мовчання як значуща відсутність мовлення набуває специфічного значення: це свідомо відмова від використання невербальних засобів, вироблених системою АТ, задля передачі інформації.

Спілкування партнерів в контексті АТ іноді проблематичне, адже вся танцювальна й культурна традиція, покладена в його основу, переживається й адаптується представниками інших культур на тлі місцевої звичаєвості, поведінкових моделей, відтак дещо суто аргентинське зникає, стирається або модифікується. Новий національний варіант, симбіоз аргентинського і місцевого, національно забарвленого, використовується для спілкування з представниками інших культур, які по-своєму адаптували систему АТ.

Комунікативне мовчання в дискурсивній тканині АТ ми простежили на матеріалі американського танго-сегмента блогосфери. У процесі дослідження з'ясували, що американській танго-культурі притаманні такі вияви комунікативного мовчання, «невербальної тиші» в танці:

- простота й лаконічність партнерського ведення, навіть своєрідне «зависання», значуща відсутність ведення і, відповідно, руху. Наприклад:

«Everyone needs to dance their own tango. I call mine, an "Intensely silent tango." A tango that to the casual observer, is not much to watch. However, to my partner at the time, the lead is **LOUD**, clear, and vibrant. This, regardless of how simple the motion being led» [5]; «You are totally correct. But don't forget the pauses...dancing the silences. You don't have to keep up perpetual motion. Women love to pause» [6];

- відсутність очікуваних / ситуативно доречних комунікативних невербальних засобів – уникання візуального контакту, значуще маніпулювання з артефактами (насамперед взуттям, наприклад, у паузі між танцями партнерка знімає туфлі, щоб уникнути наступного запрошення / відпочити), відмова від традиційної зміни партнерів після кожного танцювального блоку (*танди*) тощо: «I can recognize a Tanguera by the shoes she wears to a Milonga»; «It has not been hard to conclude that the 'standard number' of tandas danced successively by a single couple varies tremendously from community to community, even within the U.S. We already know that in Buenos Aires the rule is that of 'One'. In my U.S. community, the one tanda rule generally tends to apply as well, though not without exceptions here and there. In other U.S. cities, I've come to notice that local dancers sometimes feel bad if they don't dance at least two or three... In Europe, couples often stick together for long chunks of the night» [7].

Отже, однією з основних особливостей комунікативної системи АТ є переважання невербального компонента над вербальним, відповідно комунікативне мовчання стосується здебільшого невербальних засобів спілкування. Поряд із промовистою відсутністю вербальної комунікації у дискурсі функціонує невербальна тиша / стриманість, лаконічність у тканині танцю й умисне уникання певних невербальних засобів; діапазон «мовчазного» потенціалу останніх ще належить з'ясувати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анохіна Т. О. Невербальні та вербальні засоби екстеріоризації силенційного ефекту в англomовному художньому дискурсі: автореф. дис. на

здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Т. О. Анохіна. – Запоріжжя: 2006. – 18 с.

2. Арутюнова Н. Д. Феномен молчания / Н. Д. Арутюнова // Язык о языке: сб. статей / [под общ. рук. и ред. Н. Д. Арутюновой]. – М.: Языки русской культуры, 2000. – С. 416–436.

3. Крестинский С. В. Коммуникативная нагрузка молчания в диалоге / С. В. Крестинский // Личностные аспекты языкового общения: межвуз. сб. науч. трудов / ред. кол.: И. П. Сусов и др. – Калинин: Калининск. гос. ун-т, 1989. – С. 92–98.

4. Почепцов Г. Г. Молчание как знак / Г. Г. Почепцов // Анализ знаковых систем. История логики и методологии науки: тез. докл. IX Всесоюз. совещ. – К.: Наукова думка, 1986. – С. 90.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

5. <http://ampstertango.blogspot.com/search/label/leading>

6. <http://ampstertango.blogspot.com/search/label/Hesitation>

7. <http://tangoloveandotherdevils.blogspot.com/>